

OULU
SINFONIA

Kuopion
kaupunginorkesteri

Elämän kudos

To 15.5. klo 18.30
Madetojan sali
Pe 16.5. klo 18.00
Kuopion Musiikkikeskus

Eugene Tzigane kapellimestari
Johannes Held baritoni
Kuopion kaupunginorkesteri
Oulu Sinfonia

Ohjelma

Eugene Tzigane kapellimestari
Johannes Held baritoni
Kuopion kaupunginorkesteri
Oulu Sinfonia

Gustav Mahler (1860–1911):
Pojan ihmetorvi (1892–96 / 1899–1901)

Pieni tarina Rein-joen varrelta
Kuka laati tämän laulun?
Missä koreat torvet soi
Onni onnettomuudessa
Maallista elämää
Herätys
Aamuhämärä
Rumpali

Richard Strauss (1864–1949):
Sinfonia Domestica, sinfoninen runo op. 53 (1903)

Introduction
Scherzo
Adagio
Finale

Kesto noin 2 h (sis. väliajan)

Varaslähtö

15.5. klo 18.00 Ravintola Preludissa.
Keskustelu illan konsertista.

Konserttietkot

16.5. klo 17.30 Kuopion Musiikkikeskuksen Valohallissa.
Keskustelu illan konsertista.

Das Rheinlegendchen

Bald gras ich am Neckar,
Bald gras ich am Rhein,
Bald hab ich ein Schätzel,
Bald bin ich allein!
Was hilft mich das Grasen,
Wenn d'Sichel nicht schneid't!
Was hilft mir ein Schätzel
Wenn's bei mir nicht bleibt.

So soll ich denn grasen
Am Neckar, am Rhein,
So werf ich mein goldenes
Ringlein hinein.
Es fließet im Neckar,
Es fließet im Rhein,
Soll schwimmen hinunter
Ins Meer tief hinein.

Und schwimmt es, das Ringlein,
So frißt es ein Fisch!
Das Fischlein soll kommen
Auf's Königs sein Tisch!
Der König tät fragen,
Wem's Ringlein sollt sein?
Da tät mein Schatz sagen:
Das Ringlein g'hört mein!

Mein Schätzel tät springen
Bergauf und bergein,
Tät mir wiederum bringen
Das Goldringlein mein!
Kannst grasen am Neckar,
Kannst grasen am Rhein!
Wirf du mir nur immer
Dein Ringlein hinein!

Wer hat das schön schöne Liedlein erdacht?

Dort oben am Berg in dem hohen Haus,
Da gucket ein fein's, lieb's Mädel heraus,
Er ist nicht dort daheime!
Es ist des Wirts sein Töchterlein!
Es wohnt auf grüner Heide!

Pieni tarina Rein-joen varrelta

Tänään niitan Neckarin rannalla,
Huomenna Reinin rannalla:
Tänään on minulla rakas
Huomenna olen yksin!
Mitä hyötyä on niittämisestä,
Jos sirppi ei leikkaa!
Mitä hyötyä on rakkaasta
Jos hän ei pysy luonani!

Joten jos minun täytyy niittää
Neckarin ja Reinin rannoilla,
Niin heitän kultaisen
Sormukseni veteen!
Se virtaa Neckarissa
Se virtaa Reinissä,
Se kulkeutuu virrassa
Meren syvyyksiin saakka!

Ja kun sormus kulkee upoksissa,
Niin kala sen nappaa!
Se kala päätyy
Kuninkaan ruokapöytään!
Kuningas kysyy:
Kenen sormus tämä on?
Silloin rakkaani vastaa:
”Sormus on minun!”

Rakkaani kiiruhtaa
Mäkiä ylös ja alas
Tuodakseen minulle takaisin
Hienon kultasormukseni!
Saat niittää Neckarin rannoilla,
Saat niittää Reinin rannoilla,
Kunhan vain tuot minulle
Kultaisen sormuksesi!
Suom. Kimmo Pihlajamaa

Kuka laati tämän laulun?

Korkealla vuorella on mahtava talo,
josta soma, rakas neito katselee ulos.
Mutta ei se ole hänen kotinsa!
Hän on tilanhoitajan tytär!
Joka asuu vihreillä nummilla!

Mein Herzle ist wund!
Komm, Schätzle, mach's g'sund!
Dein schwarzbraune Äuglein,
Die hab'n mich verwund't!
Dein rosiger Mund
Macht Herzen gesund,
Macht Jugend verständig,
Macht Tote lebendig,
Macht Kranke gesund.

Wer hat denn das schön schöne Liedlein
erdacht?
Es haben's drei Gäns übers Wasser gebracht.
Zwei graue und eine weisse!
Und wer das Liedlein nicht singen kann,
Dem wollen sie es pfeifen!

Wo die schönen Trompeten blasen

Wer ist denn draußen und wer klopft an,
Der mich so leise, so leise wecken kann?
Das ist der Herzallerliebste dein,
Steh' auf und laß mich zu dir ein!

Was soll ich hier nun länger steh'n?
Ich seh' die Morgenröt' aufgeh'n,
Die Morgenröt', zwei helle Stern',
Bei meinem Schatz, da wär ich gern',
Bei meinem Herzallerliebe!

Das Mädchen stand auf und ließ ihn ein;
Sie heißt ihn auch willkommen sein.
Willkommen, trauter Knabe mein!
So lang hast du gestanden!
Sie reicht' ihm auch die schneeweiße Hand.
Von ferne sang die Nachtigall
Da fängt sie auch zu weinen an!

Ach weine nicht, du Liebste mein,
Auf's Jahr sollst du mein Eigen sein.
Mein Eigen sollst du werden gewiß,
Wie's Keine sonst auf Erden ist!
O Lieb auf grüner Erden.
Ich zieh' in Krieg auf grüner Heid,

Sydämeni on haavoittunut!
Tule, rakkaani, paranna se!
Sinun tummanruskeat silmäsi
ovat haavoittaneet minua!
Sinun ruususuusi
tekee sydämen terveeksi,
tekee nuoret viisaiksi,
tekee kuolleet eläviksi,
tekee sairaat terveiksi.

Kuka on laatinut tämän kauniin laulun?
Kolme hanhea toi sen yli vesien.
Kaksi harmaata ja yksi valkoinen!
Ja ken ei tätä laulua osaa laulaa,
se vaikka viheltää sitten! Juuri niin!
Suom. Kimmo Pihlajamaa

Missä koreat torvet soi

"Kuka pihalla kropaa ja akkunaan hakkaa
ja minut unesta herättää?"
"Minä olen sun kultasesi,
nouse ylös ja päästä minut sisään!"

Mitäpä tässä pihalla seison?
Jo aamu punaa taivaan,
aamurusko, ja tähtiä kaksi.
Mun kultani luona, ollapa siellä!
Oman kultani rakkaan luona!"

Likka se nousi ja ovensa avasi
ja terveeksi kultansa lausui.
"Terve, terve, rakas sulhaseni.
Jopa jouduit pihalla seisomaan!"
Ja hän lumivalkoista kättä antaa.
Kaukana laulaa satakieli,
ja tyttö purskahtaa itkemään.

"Älä itke, kultaseni!
Jo vuoden päästä olet omanani.
Olet omana, omana niin
kuin ei maailmassa kukaan toinen.
Oi rakkaani vihreässä maailmassa.
Minä lähden sotaan vihreille niityille,

Die grüne Heide, die ist so weit!
Allwo dort die schönen Trompeten blasen,
Da ist mein Haus, von grünem Rasen!

Trost im Unglück

(Der Husar)

Wohlan!

Die Zeit ist kommen,
Mein Pferd, das muß gesattelt sein!
Ich hab' mir's vorgenommen,
Geritten muß es sein!
Geh du nur hin!
Ich hab mein Teil!
Ich lieb dich nur aus Narretei!
Ohn dich kann ich wohl leben!
Ohn dich kann ich wohl sein!
So setz ich mich auf's Pferdchen
Und trink ein Gläschen kühlen Wein
Und schwör's bei meinem Bärtchen:
Dir ewig treu zu sein.

(Das Mädchen)

Du glaubst, du bist der Schönste wohl
Auf der ganzen weiten Welt
Und auch der Angenehmste!
Ist aber weit gefehlt!
In meines Vaters Garten
Wächst eine Blume drin:
So lang will ich noch warten,
Bis die noch gößer ist.
Und geh du nur hin!
Ich hab mein Teil!
Ich lieb dich nur aus Narretei!
Ohn dich kann ich wohl leben,
ohn dich kann ich wohl sein!

(Beide)

Du glaubst, ich werd dich nehmen!
Das hab ich lang noch nicht im Sinn!
Ich muß mich deiner schämen
Wenn ich in Gesellschaft bin!

niityille hirveän kauas.
Ja siellä missä koreat torvet soi
on mun kotini, vihreä nurmi.”

Suom. Aarne Toivonen

Onni onnettomuudessa

(Husaari)

No niin!

Satulaan siis,
olen päättänyt,
minun on ratsastettava nyt!
Mene vain, olen saanut
tarpeekseni sinusta,
rakastin sinua vain huvikseni.
Ilman sinua voin elää.
Ilman sinua voin olla mainiosti.
Nyt istun ratsuni selkään,
juon lasillisen kirkasta viiniä
ja vannon partani kautta:
olen sinulle ikuisesti uskollinen.

(Tyttö)

Luulet kai olevasi kaunein
koko suuressa maailmassa
ja miellyttävin, muka!
Olet väärässä,
kaukana totuudesta!
Isäni puutarhassa kasvaa kukka:
niin kauan kuin se vielä kasvaa,
niin kauan odotan.
Mene vain,
mene pois vain!
Rakastan sinua vain huvikseni.
Ilman sinua voin elää,
voin olla mainiosti.

(Molemmat)

Luulet kai, että otan sinut.
Mutta minä en ajattelekaan sellaista!
Minunhan on hävettävä sinua
seurapiireissä!

Suom. Aila Gothóni

Das irdische Leben

„Mutter, ach Mutter, es hungert mich!
Gib mir Brot, sonst sterbe ich!“

„Warte nur! Warte nur, mein liebes Kind!
Morgen wollen wir ernten geschwind!“

Und als das Korn geerntet war,
rief das Kind noch immerdar:

„Mutter, ach Mutter, es hungert mich!
Gib mir Brot, sonst sterbe ich!“

„Warte nur! Warte nur, mein liebes Kind!
Morgen wollen wir dreschen geschwind!“

Und als das Korn gedroschen war,
rief das Kind noch immerdar:

„Mutter, ach Mutter, es hungert mich!
Gib mir Brot, sonst sterbe ich!“

„Warte nur! Warte nur, mein liebes Kind!
Morgen wollen wir backen geschwind!“

Und als das Brot gebacken war,
lag das Kind auf der Totenbahr!

Revelge

Des Morgens zwischen drein und vieren,
Da müssen wir Soldaten marschieren
Das Gäßlein auf und ab;
Tralali, Tralalei, Tralala,
Mein Schätzlein sieht herab.

”Ach, Bruder, jetzt bin ich geschossen,
Die Kugel hat mich schwer getroffen,
Trag mich in mein Quartier,
Tralali, Tralalei, Tralala,
Es ist nicht weit von hier.”

”Ach, Bruder, ich kann dich nicht tragen,
Die Feinde haben uns geschlagen,

Maallista elämää

”Äiti, voi äiti, olen nälkäinen,
Anna leipää, tai kuolen!”

”Odotat rakas lapsi vaan,
Huomenna satomme jo korjataan.”

Pian oli se korjattu, vaan
lapsi jatkoi itkuaan:

”Äiti, voi äiti, olen nälkäinen,
Anna leipää, tai kuolen!”

”Odotat rakas lapsi vaan,
Huomenna viljamme jo puidaan.”

Pian oli vilja puitu, vaan
lapsi jatkoi itkuaan:

”Äiti, voi äiti, olen nälkäinen,
Anna leipää, tai kuolen!”

”Odotat rakas lapsi vaan,
Huomenna leipämme jo leivotaan.”

Pian oli se leivottu, vaan
jo oli lapsi arkussaan.

Suom. Juhani Koivisto

Herätys

”Aamuisin kolmesta neljään,
pitää meidän sotilaiden marssia
kujia ylös ja alas;
tralalii, tralalalei, tralalaa,
Armaani katselee.

Oi veli minua on nyt ammuttu,
luoti on osunut pahasti,
kanna minut majapaikkaani,
tralalii, tralalalei, tralalaa,
se ei ole kaukana täältä.”

”Oi veli, en voi sinua kantaa,
viholliset ovat meidät lyöneet,

Helf dir der liebe Gott;
Tralali, Tralalei, Tralala,
Ich muß marschieren bis in Tod.”

”Ach, Brüder! ihr geht ja an mir vorüber,
Als wär’s mit mir vorbei,
Tralali, Tralalei, Tralala,
Ihr tretet mir zu nah.

Ich muß wohl meine Trommel rühren,
Sonst werde ich mich verlieren;
Die Brüder dick gesät,
Tralali, Tralalei, Tralala,
Sie liegen wie gemäht.”

Er schlägt die Trommel auf und nieder,
Er wecket seine stillen Brüder,
Sie schlagen ihren Feind,
Tralali, Tralalei, Tralala,
Ein Schrecken schlägt den Feind.

Er schlägt die Trommel auf und nieder,
Da sind sie vor dem Nachtquartier schon
wieder,
Ins Gäßlein hell hinaus,
Tralali, Tralalei, Tralala,
Sie ziehn vor Schätzleins Haus.

Des Morgen stehen da die Gebeine
In Reih und Glied sie stehn wie
Leichensteine,
Die Trommel steht voran,
Tralali, Tralalei, Tralala,
Daß sie ihn sehen kann.

Urlicht

O Röschen rot!
Der Mensch liegt in größter Not!
Der Mensch liegt in größter Pein!
Je lieber möcht’ ich im Himmel sein!

Da kam ich auf einen breiten Weg,
da kam ein Engelein
und wollt’ mich abweisen.

auttakoon sinua rakas jumala;
tralalii, tralalalei, tralalaa,
minun täytyy marssia kuolemaan.”

”Oi veli, te menette ohitseni
kuin olisin lopussa,
tralalii, tralalalei, tralalaa,
kuljette niin läheltä.

Minun täytyy lyödä rumpuani,
muuten häviän;
niin lukuisina kylvetyt veljet
tralalii, tralalalei, tralalaa,
makaavat nyt niitettyinä.”

Hän lyö rumpua, ylös ja alas,
hän herättää hiljaiset veljensä,
he kukistavat vihollisensa,
tralalii, tralalalei, tralalaa,
viholliset ovat kauhun lyömiä.

Hän lyö rumpua, ylös ja alas,
siellä he ovat yöpaikkansa edessä jälleen
kujia pitkin
tralalii, tralalalei, tralalaa,
he suuntaavat armaan talolle.

Aamulla seisovat siellä luurangot,
rivissä ja jonossa he seisovat kuin
hautakivet,
rumpali on edessä,
tralali, traalei, tralala,
niin että rakastettu voi hänet nähdä.
Suom. Juhani Koivisto

Aamuhämärä

Punainen ruusu!
Suuri on ihmikunnan puute!
Suuri on ihmiskunnan tuska!
Olisinpa taivaassa!

Minä kuljin laveaa tietä:
Tuli enkeli
Ja halusi karkottaa minut!

Ach nein, ich ließ mich nicht abweisen!
Ich bin von Gott
und will wieder zu Gott!
Der liebe Gott wird mir ein Lichtchen
geben,
wird leuchten mir bis an das ewig selig
Leben!

Der Tamboursgsell

Ich armer Tamboursg'ssell!
Man führt mich aus dem G'wölb!
Wär ich ein Tambour geblieben,
Dürft ich nicht gefangen liegen.

O Galgen, du hohes Haus,
Du siehst so furchtbar aus!
Ich schau dich nicht mehr an,
Weil i weiß, daß i g'hör dran.

Wenn Soldaten vorbei marschiern,
Bei mir nit einquartiern.
Wenn sie fragen, wer i g'wesen bin:
Tambour von der Leibkompanie!

Gute Nacht, ihr Marmelstein,
Ihr Berg and Hügelein!
Gute Nacht, ihr Offizier,
Korporal und Musketier!

Ich schrei mit heller Stimm:
Von Euch ich Urlaub nimm!
Von Euch ich Urlaub nimm!
Gute Nacht! Gute Nacht.

Voi, ei! En tahdo olla hylätty!
Jumalasta tulin
Jumalan luokse kaipaani!
Rakas Jumala loistaa minulle valoa,
Kirkastaa tieni ikuisen, siunattuun
elämään!

Suom. Kimmo Pihlajamaa

Rumpali

Voi minua rumpaliparkaa!
He vievät minut ulos sellistä.
Olinpa pysynyt rumpalina,
silloin en olisi nyt vankina.

Oi hirttopuu, sinä ilmava huone,
näkysi hirvittää minua!
En vilkaisekaan sinuun enää,
sillä pian minä roikun sinussa.

Kun sotilaita marssii ohitse
he eivät käy talooni.
Kun he kysyvät, kuka olin:
rumpali henkikomppaniasta.

Hyvää yötä, marmorikivet,
vuoret ja kalliot!
Hyvää yötä, herrat upseeri,
korpraali ja muskettisoturi!

Minä huudan kirkkaalla äänellä:
teistä eron otan,
teistä eroan!
Hyvää yötä! Hyvää yötä.
Suom. Aila Gothóni

Kansan parista taiteilijakotiin

Kun lukutaito levisi yhteiskunnassa samassa tahdissa kuin keskiluokka kasvoi, oli tälle uudelle taiteesta ja sivistyksestä kiinnostuneelle ryhmälle tarjottava luettavaa. Syntyi aikuisten satupeirinne. Kuka tahansa rohkea ylioppilas tai lääketieteen kandidaatti saattoi pakata reppuun leipää ja laskeutua kansan pariin jututtamaan tätä. Muisiinpanoistaan oppinut sitten julkaisi satukokoelman, ellei peräti eepoksen, ja sai nimensä historiaan.

Ensin asialle ehti Ranskassa asianajaja **Charles Perrault** kokoelmallaan *Hanhiemon tarinoita* (1697), sittemmin Saksassa **Grimmin** veljekset, Tanskassa **H.C.Andersen**, Tšeikeissä **Karel Erben** ja Suomessa **Elias Lönnrot**. Kaikki he muokkasivat kansan suussa kiertäviä tarinoita, joissa puhuttiin sitä askarruttavista asioista, sellaisista kuin aikuiseksi kasvaminen, seksuaalisuus, pelot ja niiden voittaminen, kuolema. Ajasta ja paikasta riippuen moraali puettiin aina hieman eri muotoon. Perinne oli toki ikiaikainen, tunnemmehan **Aisopoksen** kertomukset ja vielä vanhemmat persialaiset sadut, keskiajan trubaduurit ja **Wolfram von Eszenbachin** *Parzival*-koosteen, eikä liene ihan sattumaa, että monet Raamatun tarinat muistuttavat vanhoja mytologioita.

Des Knaben Wunderhorn (Pojan ihmetorvi) on saksalainen kansanrunokokoelma 1800-luvun alusta. Sen kokosivat oikeustieteen ylioppilas **Archim von Arnim** ja lääketieteen ja kaivosinsinöörin opintoja aloitellut **Clemens Brentano**, jotka olivat myös toistensa lankoja, sillä Arnim oli naimisissa Brentanon siskon kanssa. Kesällä 1802 ystävykset tekivät retken Reinjoen laaksoon, jossa kansa oli puheesta ja sosiaalista. Siellä he toteuttivat haaveensa ja keräsivät kuppiloista ja pellonvarsilta ilmaista materiaalia runokokoelmaansa. Koska kansa puhui ja lauloi etupäässä rivoja, oppineiden tehtäväksi tuli silotella runous kielikuvien ja luonnosta kumpuavien metaforien sivistävältä vaikuttavaksi.

Modernin ihmisen ei pidä hätkähtää tai hymähtää tutkiessaan laulujen sanoja, vaikka ne vaikuttavat etupäässä lapsellisilta. On muistettava, että harva asia näissä lauluissa on sitä, miltä vaikuttaa. Symbolit olivat porvareille yhtä tuttuja kuin 2000-luvun suomalaisille vieraita. Hyvä yleissääntö kuitenkin on, että etupäässä kansanrunous käsittelee seksiä ja kuolemaa, *Pojan ihmetorven* tapauksessa myös sotaa.

Gustav Mahler osui säveltäjänä kansallisromantiikan viimeiselle, Saksassa melko laimealle aallonharjalle. Hänen

Mahler loi uuden orkesterilaulun perinteen. Siinä yhdistyvät yksinlaulujen intiimi luonne ja pieni muoto orkesterin suureen ilmaisuun.

tapauksessaan olisi ollut muodikkaampaa ottaa laulujen teksteiksi oikeata runoutta kansanrunouden sijasta. Mutta Mahler oli aidosti kiinnostunut samoista asioista kuin kansa runoissaan. Hänen sinfoniansakin pyrkivät aina kattamaan koko maailman sellaisena kuin se säveltäjälle näyttäytyi: täynnä ristiriitoja, yksinkertaisia banaliteetteja suuren filosofian rinnalla, rakkautta ja kuolemaa samassa lauseessa. Monet Mahlerin lauluista päätyivätkin teemoina ja alkuperäisten sanojensa merkityksinä säveltäjän sinfonioihin.

Ensimmäiset laulunsa Mahler sävelsi omiin teksteihinsä vuosina 1880–1885. Mutta hän ei yrittänyt olla runoilija, vaan kansanmies, ja niin tekstit jäljittelivät suuren *Pojan ihmetorvi*-kokoelman tyyliä. Laulukokoelman otsikko *Vaeltavan kisällin* lauluja olisikin voinut olla minkä tahansa kansanrunousniteen kannesta poimittu. Usein näissä kansanrunoissa on nuori kisälli, mikä lie kaivosinsinööriopiskelija, joka vaeltaa itseään vanhemman mestarin seurassa kokien ihmeitä, kuten rakkautta, sotaa ja kuolemaa. Mestari häntä siinä sitten opettaa, ja näin kisällistä kasvaa kelpo ihminen.

Hyvin omaelämäkerrallisten *Vaeltavan kisällin laulujen* jälkeen Mahler jo kehtasi tarttua Arnimin ja Brentanon kokoelmaan, ja niin syntyi laulu kerhallaan vuosina 1887–1899 yhteensä 24 laulua *Pojan ihmetorven* teksteihin. Ensimmäinen kokoelma julkaistiin 1910. Siinä oli säveltäjän itsensä valitsemat 10 orkesterilaulua, vuoroin baritonille ja mezzosopraanolle. Yleensä tämä on se versio, jota konserteissa esitetään, vaikka on myös mahdollista koota toisenlaisia kokonaisuuksia, sillä Mahler ei tarkoittanut lauluja yhtenäiseksi sarjaksi **Schubertin** *Schöne Müllerinin* tai *Winterreisen* tapaan.

Lauluista 15 on alun perinkin sävelletty orkesterilauluiksi ja osasta löytyy muiden tekemiä sovituksia orkesterille. Ennen Mahleria oli tapana säveltää laulut ensisijaisesti lauluäänelle ja pianolle, jotta nuotit leviäisi mahdollisimman suurina painoksina kaikkiin koteihin, mutta Mahler loi uuden orkesterilaulun perinteen. Siinä yhdistyvät yksinlaulujen intiimi luonne ja pieni muoto orkesterin suureen ilmaisuun. Kuten Mahlerin sinfonioissa, myös lauluissa on mahdoton sanoa, milloin säveltäjä on haudanva-

kava ja milloin kyse on parodiasta tai muuten huumorista. *Pojan ihmetorvesta* Mahler poimi lauluiksi useita sota- tai armeijaa koskevia, joissa tarkoitus on varmasti pilkallinen, mutta paratiisia ja tuonpuoleisia kuvaavat laulut voivat yhtä hyvin olla filosofisia kuin ironisia. Näitä ovat esim. laulut *Urlicht* (*Aamuhämärä*) ja *Das himmlische Leben* (*Taivaallinen elämä*).

Kun sinfonia oli ollut sata vuotta keskieurooppalaisen saksaa puhuvan miehen suurin intohimo, Unkarista konserttilavoille ilmestynyt **Franz Liszt** kehitti uuden orkesterimusiikin lajin, joka osoittautui kestäväksi tuotteen. Sinfoniseksi runoksi tai vain sävelrunoksi kutsuttu Lisztin keksintö kiteytti romantiikan taiteen perimmäisen idean ja yhdisti kirjallisuuden musiikkiin ilman sanoja. Tyypillinen sinfoninen runo perustuu yleisö hyvin tuntemaan teokseen. Mutta vähintään yhtä yleistä oli, että säveltäjä käytti inspiraationaan mitä tahansa muistoa, ajatusta tai kokemusta, jonka joko paljasti yleisölle tai jätti arvoituksiksi.

Richard Strauss keskittyi etupäässä tunnettuihin kirjallisiin lähteisiin: *Don Juan*, *Macbeth*, *Don Quijote*, *Zarathustra* ja *Eulenspiegel* olivat 1800-luvun lopun konserttiyleisölle tuttuja tarinoita. Kymmenestä sävelrunosta toiseksi viimeinen on tässä sankaritarinoiden letkassa melkoinen poikkeus, sillä se kertoo säveltäjän perhe-elämästä. Nimi viittaa sinfo-

niaan ja on vaikeasti suomennettavissa, mutta jotain kotielämän yhteisointia siinä tavoitellaan. Edellinen sävelruno, *Ein Heldenleben*, oli autofiktiivinen sekin, mutta keskittyi taiteilijaneron vaikeaan taipaleeseen ja siteerasi ahkerasti säveltäjän aikaisempia teoksia.

Sinfonia Domestica venyttää baijerilaisen perhe-elämän kolmen vartin äänekkääksi kokonaisuudeksi, jossa jatkuvasti tuodaan kuulijan iloksi uusia melodioita ja tunnelmia. Straussin vaimo oli sopraano **Pauline**, ja tässä vaiheessa heillä oli yksi lapsi, **Bubi**. Sinfonian säveltämistä edelsi myrskyisiä riita, kun Pauline avasi kirjeen, joka oli päätyntä väärään osoitteeseen ja sai vaimon epäilemään miestään uskottomuudesta niin, että ilmoitti ottavansa avioeron ja sen vakuudeksi tyhjensi perheen pankkitilit. Tultuaan konserttimatkoiltaan kotiin Strauss selvitti tilanteen, joka todistettavasti oli väärinkäsitys, ja kirjoitti valtavan orkesteriteoksen pikkuperheensä onnellisesta arjesta.

Teoksen ensiesitys oli New Yorkin Carnegie Hallissa keväällä 1904, ja sen oheen säveltäjä liitti selostuksen musiikin sisällöstä. Yleisö rakastui teokseen ja kuunteli sitä kuin lukisi juorulehteä, sillä Richard ja Pauline Strauss olivat varsin tunnettuja kaupungin musiikin ystävien keskuudessa. Teoksesta järjestettiin välittömästi kaksi lisäesitystä, ja koska Carnegie Hall oli varattu impressaari raivasi suurelle orkesterille ja sen

yleisölle tilat Wanamakerin tavaratalosta esityksiä varten.

Teos etenee osasta toiseen tauotta, joten sitä voi sanoa yksiosaiseksi, vaikka tempo ja tunnelma vaihtuvat niin, että kokonaisuus hahmottuu kolmen laajan taitteen kautta. Ensin esitellään perhe, ja kierroksen aloittaa isä, jonka neljää teemaa luonnehditaan rennoksi, energiseksi, pahan-tuuliseksi ja kiihkeäksi. Äidin teemoja on kaksi, ja ne ovat molemmat iloisia. Lapsen teemat ovat sävyltään rauhallinen, leikkisä ja kehtolaulu. Näin on luotu kuva ydinperheen temperamenteista.

Hidas välitaite kuvaa arkea, joka on harmonista ja onnellista. Se alkaa kellon lyönneillä, kun reipas perheenisä nousee aamulla kello 7. Päivän täyttävät leikki ja askareet, mutta myös haaveet, murheet ja muut ajatukset, sekä tietenkin rakkaus, joka

saa oman kiihkeän kohtauksensa. Kolmas taite rakentuu kahdelle teemalle ja yltyy kaksoisfuugaksi. Se kuvastaa riitaa, jota säveltäjä kuvaa hilpeäksi erimielisyydeksi. Kotisinfonia päättyy säveltäjän mukaan iloiseen hämmennykseen.

Orkesteri on suuri: harppuja on kaksi, puhallinsektioissa mukana ovat kaikki erikoissoittimetkin piccolosta kontrafagottiin, eikä käyrätorvien lukumäärälle oikeastaan ole ylärajaa. Mitään kovin kodikasta ja intiimiä ei siis ole luvassa. Kapellimestari **Hans Richter** totesikin teoksesta viitaten Wagnerin draamoihin: ”Yksikään tuhotulva tai tulipalo palavassa Valhallassa ei saavuta edes neljäsosaa siitä metelistä, minkä saa aikaan pieni baijerilaispoika kylvyssä”. ♡

Minna Lindgren

Eugene Tzigane kapellimestari

New Yorkin Juilliardissa opintonsa aloittaneen **Eugene Tziganen** yhteys Pohjoismaihin syntyi **Jorma Panulan** oppilaana Tukholman Kuninkaallisessa musiikkikorkeakoulussa. Hänen kansainvälinen uransa käynnistyi vuoden 2008 Solti-kapellimestarikilpailussa, jonka toinen sija johti heti yhteistyöhön Deutsches Symphonie-Orchester Berlinin, Frankfurtin radion sinfoniaorkesterin ja Nordwestdeutsche (NWD) Philharmonien kanssa, jonka ylikapellimestarina Tzigane toimi vuoteen 2014 asti.

Tziganella on yhteistyökumppaneinaan useita vakiintuneita ja kansainvälisesti arvostettuja orkestereita eri puolilla maailmaa. Tzigane työskentelee mielellään laulajien kanssa. Oopperakapellimestarin tehtävät ovat siten luonteva osa hänen uraansa. Hän on johtanut useita produktioita Baijerin ja Hampurin valtionoopperoissa, Ruotsin Kuninkaallisen oopperassa ja Frankfurtin Oopperassa. ♥

Johannes Held baritoni

Baritoni **Johannes Held** aloitti musiikkikopintonsa Stuttgartin Hymnus-poikakuorossa ja opiskeli myöhemmin Freiburgissa ja Kööpenhaminan ooppera-akatemiassa. Opintojensa päätyttyä hän liittyi Oldenburgin valtionteatterin solistikuntaan ja on sittemmin esiintynyt solistina lukuisilla kansainvälisillä oopperanäyttämöillä, kuten Tanskan kuninkaallisessa oopperassa, Wermland Operassa Ruotsissa, Mainzin valtionteatterissa ja Bolzanon teatterissa Italiassa.

Johannes Held esiintyy aktiivisesti myös lied-laulajana. Hän on joka toinen vuosi järjestettävän Liedfestival Sindelfingenin perustaja ja taiteellinen johtaja. Tänä vuonna hän käynnistää yhteistyössä professori **Götz Payerin** kanssa Sindelfingenin Lied-Akatemian, jonka tarkoitus on innostaa kaikenikäisiä ja -tasoisia ihmisiä tutustumaan syvällisesti lied-taiteeseen. ♥

OULU
SINFONIA

Syyskausi
myynnissä
nyt

oulusinfonia.fi

Kuopion
kaupunginorkesteri

TO 29. – PE 30.5. KLO 19
LA 31.5. KLO 18 Kuopion tuomiokirkko

JOONAS KOKKONEN: VIIMEISET KIUSSAUKSET

Ohjaus Jukka Saarman
Kapellimestari Esa Heikkilä – Vox Polaris
Paavo Ruotsalainen – Juha Pikkarainen
Riitta – Johanna Rusanen
Ohjattu puolinäyttämöesitys
LIPUT: 40 / 35 / 20 €

WWW.KUOPIONKAUPUNGINORKESTERI.FI

Klassikko
palaa
Kuopioon

Oulu Sinfonia on maamme pohjoisin sinfoniaorkesteri. Konsertoimme viikoittain Oulun Musiikkikeskuksen Madetojan salissa. Orkesteri aloitti toimintansa vuonna 1937, sai oikeuden käyttää kaupunginorkesterin nimeä vuonna 1954 ja kunnallistettiin vuonna 1961. Nykyinen nimi otettiin käyttöön vuonna 2005.

Kausikonsertit ovat orkesterin vahva perusta. Ohjelmiston täydentävät erilaiset konserttisarjat kuten operat ja näyttämöproduktiot, elokuvakonsertit, etno- ja jazzmusiikki ja muut rytmimusiikin konsertit. Lapsille ja nuorille on säännöllistä tarjontaa. Viime vuosina syyskausi on alkanut jalkautumiskonserteilla palvelutaloihin ja kouluihin koko Oulun alueella.

Orkesterin levytyksiin lukeutuvat mm. **Leevi Madetojan** koko orkesterituotanto ja *Okon Fuoko* -balettipantomiihin levytys **Arvo Volmerin** johtamana. Nimikko-säveltäjänä vuosina 1997–2009 olleen **Olli Kortekankaan** ooppera *Messenius ja Lucia* sai ensi-iltansa syksyllä 2005, ja samalla ooppera levytettiin Volmerin johdolla. Vuonna 2009 ilmestyi **Mozartin** aarioita ja alkusoittoja sisältävä levy, jonka kapellimestarina on **Dmitri Slobodeniouk** ja solistina **Helena Juntunen**. Keväällä 2013 ilmestyi **Kimmo Hakolan** ja **Toshio Hosokawan** kitarakonsertot sisältävä levy, solistina **Timo Korhonen** ja kapellimestarina **Santtu-Matias Rouvali**. Lokakuussa 2016 Ondine julkaisi **Klamin**

ja **Englundin** viulukonserttojen levytyksen, jonka Oulu Sinfonia teki viulutaiteilija **Benjamin Schmidin** kanssa **Johannes Gustavssonin** johdolla. Syyskuussa 2021 ilmestyi *Kaiken maailman kehtolauluja* -levy, joka sisältää **Ismo Alangon** tuotantoa, levytyksen johti **Jaakko Kuusisto**. Marraskuussa 2021 ilmestyi *Sininen Pallo* -lastenlevy, jossa mukana ovat **Tuomo Rannankari** sekä Teuvo Pakkalan musiikkiluokat ja kapellimestarina **Jaakko Jauhiainen**. Elokuussa 2022 orkesterilta ilmestyi ruotsalaisen sinfonikon **Ludvig Normanin** musiikkia sisältävä levy, jolla kapellimestarina toimi Johannes Gustavsson, elokuussa 2023 **Rumon Gamban** johdolla levytetty suomalaisia alkusoittoja sisältävä *Overtures From Finland* ja elokuussa 2024 **Aili Ikosen** teoksia sisältävä *Aili Ikonen & Oulu Sinfonia: Valo*, niinikään Rumon Gamban johdolla.

Orkesterin kapellimestareita ja kehittäjiä ovat viime vuosikymmeninä olleet **Urpo Pesonen**, **Paavo Rautio**, **Onni Kelo**, **Rauno Rännäli**, **Ari Angervo**, **Peeter Lilje**, **Arvo Volmer**, **Dmitri Slobodeniouk** ja **Anna-Maria Helsing**. Päävierailijoina ovat toimineet **John Storgårds**, **Susanna Mälkki** ja **Jaakko Kuusisto**. Syksyllä 2013 ylikapellimestarikautensa aloittaneen Johannes Gustavssonin kausi päättyi kevääseen 2021. Tammikuussa 2022 orkesterin ylikapellimestarina aloitti Rumon Gamba. ♡

Pro Oulu Sinfonia

Pro Oulu Sinfonia tarjoaa jäsenilleen kulttuurin ystävien yhteisön ja syventävän yhteyden orkesteriin.

Jäseniltojen pitkät taiteilijahaastattelut jatkavat siitä, mihin Varaslähtöjen lyhyet päättyivät. Virtuosi Ultimi -stipendigaala on Oulun kevätkauden huippuhetki.

Laadukkaat kulttuurimatkamme johtavat kävijänsä mukavassa seurassa uusille musiikin seuduille.

Toiminnoillaan Pro Oulu Sinfonia rahoittaa Oulu Sinfonian muusikkojen Virtuosi Ultimi -stipendejä ja muuta tukeaan Oulu Sinfoniale.

prooulusinfonia.fi

OULU SINFONIAN MUUSIKOT

I VIULU

Lasse Joamets,
 I konserttimestari
 Mikko Sorri,
 I konserttimestari
 Heidi Ilmolahti, äj
 Mia Ohenoja, välj
 Tatu Järvilehto
 Johanna Korhonen
 Tiina Kortelainen
 Oksana Kumpulainen
 Aino Liikanen
 Nadya Pugacheva

II VIULU

Johannes Hakulinen, äj *
 Anne Somero, välj
 Laura Kangas
 Anna-Briitta Karjalainen *
 Sari Karppinen
 Silja Lassila *
 Sari Suihkonen
 Toni Tuovinen
 Anita Virkkala

ALTTOVIULU

Johanna Tuikka, äj
 Susanna Raudasoja, välj
 Anniina Matinlassi
 Helinä Nissi
 Anna-Maija Rousselle
 Emiliano Travasino

SELLO

Oliver Erlich, soolosellisti
 Greta Ernesaks, äj
 Olli-Pekka Kajasviita *
 Riina Salmine *
 Janne Varis
 Harri Österan

KONTRABASSO

Antoine Greuzard, äj
 Anne Seppänen, välj
 Fanni Hoppari
 Paula Nääppä *

HUILU

Albert Stupak, äj
 Carlotta Petri

OBOE

Matti Kettunen, äj
 Paula Nurila, välj

KLARINETTI

Michał Konopiński, äj
 Yung Yuan Chiang, välj
 Kenneth Sjöwall

FAGOTTI

Ann-Louise Wägas, äj *
 Lorenzo Leone, välj *
 Jordy Meulenbroeks *

KÄYRÄTORVI

Lauri Vasala, äj
 Matias Nässi, välj
 Sam Parkkonen *
 Pasi Salminen
 Jukka Yletyinen

TRUMPETTI

Thomas Petit, äj
 Fabio Barros Aguiar, välj
 Pasqual Llopis

PASUUNA

Wen Hong Low, äj *

TUUBA

Chen Hng Wong, äj *

PATARUMMUT

Petri Hänninen, äj

LYÖMÄSOITTIMET

I-Han Fu, äj
 Alejandro Margin Agustin *

HARPPU

Katilyne Roles, äj *
 Saara Valjakka *

äj = äänenjohtaja välj = varaäänenjohtaja * = tilapäinen kiinnitys

Kuopion kaupunginorkesteri

Kuopion kaupunginorkesteri jatkaa yli 110-vuotista kuopiolaista orkesteriperinnettä palvellen kuntalaisia ja koko maakuntaa. Itä-Suomen suurimman sinfoniaorkesterin kotisali on loistavasta akustiikastaan tunnettu Kuopion Musiikkikeskuksen Konserttisali. Orkesterissa työskentelee tällä hetkellä 44 muusikkoa, jotka edustavat yli 10 kansallisuutta.

Orkesteri huomioi ohjelmistossuunnittelussaan eri ikä- ja asiakasryhmät laaja-alaisesti. Sinfonisen ohjelmiston ohella se tarjoaa kuulijoilleen mm. kamari- ja viihdekonsertteja monimuotoisissa produktioissa. Yleisö- ja taidekasvatustyö on jatkuva osa orkesterin toimintaa. Orkesteri on järjestänyt mm. kummilapsitoimintaa vuonna 2017 syntyneille kuopiolaislapsille, Musiikkipolkuvierailuja 7-luokkalaisille, Taidetestaajat-produktioita 8-luokkalaisille ja muita lapsille ja nuorille suunnattuja konsertteja. Orkesteri myös jalkautuu

vierailemaan eri kokoonpanoilla mm. päiväkodeissa, kouluissa, vanhainkodeissa ja yrityksissä.

Kaupunginorkesteri tekee yhteistyötä alueen kulttuuritoimijoiden ja erityisesti Kuopion Musiikkikeskuksessa toimivien musiikkioppilaitosten sekä taidelukio LUMITin kanssa. Yhteistyötä tehdään myös eri festivaalien ja muiden ammattiorkestereiden kanssa ympäri Suomen.

Orkesteri on esiintynyt Suomen rajojen ulkopuolella mm. Ruotsissa, Tanskassa, Itävallassa, Japanissa ja Kiinassa. Se on levyttänyt Finlandia Records -levy-yhtiölle sekä japanilaiselle Octavia Records -levy-yhtiölle. Kuopion kaupunginorkesterin ylikapellimestarina toimii vuoden 2023 alusta Eugene Tzigane. Atso Almila jatkaa orkesterin toisena kapellimestarina. Orkesterin kunniakapellimestari on akateemikko Jorma Panula.

KUOPION KAUPUNGINORKESTERIN MUUSIKOT

I VIULU

Lila Watanabe,
konserttimestari
Teemu Tuovinen,
vuorotteleva
konserttimestari
Tanja Jurevainen, äj
Lev Berkovskiy
Kseniya Trusava

II VIULU

Sanna Sandås, äj
Timo Koponen, väj
Elisabeth St-Cyr
Evgeny Pravilov
Sanni Määttä
Maria Ikonen

ALTTOVIULU

Ilja Vasiliev, äj
Mikko Väisänen, väj
Oili Tuhkanen
Veikko Marjamäki

SELLO

Peter Gospodinov,
soolosellisti
Juhana Ritakorpi, äj
Lauri Krapu, väj *
Graham Pocknell

KONTRABASSO

Roland Lill, äj
Joshua Baker, väj
Kiira Siikavirta

HUILU

Päivi Väisänen, äj
Sara Antikainen, väj *

OBOE

Arto Parkkinen, äj
Mao Asai, väj

KLARINETTI

Samuel
Buron-Mousseau, äj
Karoliina Komulainen, väj

FAGOTTI

Lucian Dăncescu, äj
Yolotzin Cruz Cedillo, väj

KÄYRÄTORVI

Seppo Parkkinen, äj
Tuomas Setälä, väj
Fred Williams
Auri Lampela

TRUMPETTI

Remigijus Šereckis, äj
Vitoldas Sokolnikas, väj

PASUUNA

Jon Roskilly, äj
Jari Lehtosaari, väj
Teppo Salmela

LYÖMÄSOITTIMET

Sho Kubota, äj

äj = äänenjohtaja väj = varaäänenjohtaja * = tilapäinen kiinnitys

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 3,
PL 4, 90015 OULUN KAUPUNKI

oulusinfonia.fi

Kuopion Musiikkikeskus
Kuopionlahdenkatu 23
70100 KUOPIO

kuopionkaupunginorkesteri.fi

